

unicomm

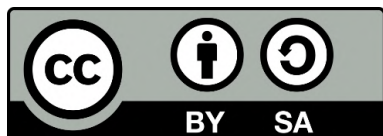

UNICOMM HintBook: JAK WZMACNIAĆ SPOŁECZNOŚCI AKADEMICKIE

Wskazówki i narzędzia wspierające
zaangażowanie osób studenckich
w zmieniającym się świecie

UNICOMM HintBook: Jak wzmacniać społeczności akademickie.
Wskazówki i narzędzia wspierające zaangażowanie osób studenckich w zmieniającym się świecie
Maj 2025

Licencja

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons - Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach - 4.0 Międzynarodowa (CC BY-NC-SA 4.0).

Oznacza to, że można ją:

- Udostępniać – kopiować i rozpowszechniać za pośrednictwem dowolnego środka przekazu i w dowolnym formacie
- Adaptować – remiksować, zmieniać i tworzyć utwory zależne na jej podstawie

Należy jednak odpowiednio oznaczyć autorstwo i źródło, podać link do licencji oraz wskazać wprowadzone modyfikacje. Warunków tych można dochować w każdy rozsądny sposób, o ile nie będzie to sugerowało poparcia ze strony licencjodawcy ani jego związku z utworem zależnym. Niedozwolone jest wykorzystywanie publikacji do celów komercyjnych. W przypadku remiksowania, zmieniania i tworzenia utworów zależnych na podstawie publikacji, należy je rozpowszechniać na tej samej licencji co oryginał. Niedozwolone jest stosowanie środków prawnych lub rozwiązań technologicznych, które ograniczałyby wykonywanie praw wynikających z tej licencji.

Przy cytowaniu lub dalszym wykorzystaniu publikacji należy podać źródło:

PROJEKT UNICOMM – University Community Active Participation Project (2025),

UNICOMM HintBook: Jak wzmacniać społeczności akademickie. Wskazówki i narzędzia wspierające zaangażowanie osób studenckich w zmieniającym się świecie, www.wolontariat.uw.edu.pl/unicomm

Dostępność

Skład i szatę graficzną publikacji opracowano zgodnie z polityką dostępności, aby umożliwić korzystanie z treści jak najszerszemu gronu odbiorców.

Wszystkie linki w HintBooku prowadzą do treści w języku angielskim.

PROJEKT UNICOMM – University Community Active Participation Project jest współfinansowany przez Unię Europejską

**Co-funded by
the European Union**

Sfinansowano ze środków Unii Europejskiej. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Narodowej Agencji. Unia Europejska ani Narodowa Agencja nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Numer projektu: 2022-1-PL01-KA220-HED-000086907

Koordynator projektu

Uniwersytet Warszawski (Uniwersyteckie Centrum Wolontariatu Uniwersytetu Warszawskiego)

Partnerzy projektu

Uniwersytet Nauk Stosowanych Górnej Austrii; Uniwersytet Palackiego w Olomouci, Czechy; Europejska Unia Studentów (ESU), Belgia

Palacký University
Olomouc

Autorka: Katarzyna Kucharska
Redakcja: Małgorzata Wiśniewska
Tłumaczenie: Julia Paczuska
Oprawa graficzna: Miriam Kołak

Spis treści:

O Projekcie UNICOMM i koncepcji HintBooka	5
WSKAZÓWKA 1. Współpraca zamiast rywalizacji	8
WSKAZÓWKA 2. Kofeina i cukier: siła napędowa dla społeczności	9
WSKAZÓWKA 3. Nie tylko nauka i rozwój, ale też rękodzieło	10
WSKAZÓWKA 4. Uczelnia jako „poduszka powietrzna”	12
WSKAZÓWKA 5. Elastyczność na wiele sposobów	14
WSKAZÓWKA 6. Wsparcie kadry: kluczowa inwestycja w budowanie społeczności	16
WSKAZÓWKA 7. Komunikacja pomostem do zaangażowania studenckiego	18
WSKAZÓWKA 8. Wiele wektorów uczenia się i nauczania	20
WSKAZÓWKA 9. Tworzenie przestrzeni, w których każdy czuje się częścią wspólnoty	22
WSKAZÓWKA 10. Aktywna wspólnota celów i wartości	24
Kontrakt współpracy	25
Inspirujące głosy uczestników Projektu UNICOMM	26
<i>We wspierającej grupie siła</i>	26
<i>Wzmacnianie pozycji studentów: praktyczne podejście do upowszechniania wiedzy o prawach studenta w szkolnictwie wyższym</i>	27
<i>Platforma online do organizowania i wspierania wolontariatu studenckiego</i>	28

O Projekcie UNICOMM i koncepcji HintBooka

Projekt UNICOMM rozpoczął się w listopadzie 2022 roku z myślą o wzmocnieniu zaangażowania studenckiego i poczucia przynależności w instytucjach szkolnictwa wyższego. Jego idea opiera się na przekonaniu, że uczelnie to nie tylko miejsce prowadzenia zajęć akademickich i badań naukowych, ale także przestrzeń, w której każda osoba powinna mieć możliwość angażowania się w ważne dla niej działania.

Projekt powstał z inicjatywy konsorcjum, w którego skład wchodzi: Europejska Unia Studentów (ESU), Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu, Uniwersytet Nauk Stosowanych Górnej Austrii oraz Uniwersytet Warszawski. Główną motywacją była chęć wzmocnienia poczucia sprawczości i przynależności do społeczności uczelni wśród osób studiujących. Ważnym elementem było również wzmocnienie kompetencji oraz narzędzi kadry uczelnianej, która wspiera zaangażowanie studenckie. Ponadto Projekt został stworzony w odpowiedzi na wyzwania postawione przez pandemię Covid-19, która osłabiła więzi między osobami studenckimi a uczelniami. Podjęte działania przyniosły różnorodne efekty w postaci raportu, narzędziownika (toolboxu), podcastów, tutoriali wideo oraz infografik, które zostaną omówione w dalszej części tekstu.

HintBook jest finałowym rezultatem projektu UNICOMM zawierającym kluczowe obserwacje i wnioski zebrane przez konsorcjum w czasie jego trwania. Publikacja ma na celu

dostarczenie wskazówek i narzędzi wspierających rozwój i wzmocnianie społeczności akademickich w świecie pełnym zmian i niepewności. Proponowane rozwiązania są w zamyśle zarazem elastyczne i użyteczne, możliwe do zastosowania w europejskich instytucjach szkolnictwa wyższego z uwzględnieniem różnorodności struktur, kultur organizacji oraz modeli nauczania i uczenia. Specjalną uwagę poświęcono grupom studenckim mającym mniej możliwości na uczestnictwo w życiu społeczności akademickiej poza zajęciami, czyli studentom zagranicznym i pracującym.

HintBook nie jest ani checklistą, ani publikacją naukową, ale źródłem inspiracji, z którego każdy może zaczerpnąć to, czego aktualnie potrzebuje, oraz co może realnie zastosować w swojej instytucji. Ma służyć jako konkretne i wartościowe wsparcie w umacnianiu społeczności akademickich, gdzie każda osoba czuje się wysłuchana, zauważona i doceniona.

Aby lepiej zrozumieć kontekst HintBooka, przed przystąpieniem do części praktycznej warto najpierw zdefiniować kilka kluczowych dla Projektu UNICOMM terminów¹.

ZAANGAŻOWANIE I PARTYCYPACJA

Podstawowa definicja obu terminów pochodzi z projektu European STEP:

Na poziomie europejskim nie istnieje ogólnie przyjęta terminologia dotycząca „zaangażowania”. W niektórych krajach mówi się raczej o „wolontariacie”, „działalności społecznej” czy „aktywności społecznej”. Zaangażowanie studenckie jest więc tutaj rozumiane szeroko jako zaangażowanie osób studenckich w działania obywatelskie i wolontariackie, udział w życiu politycznym, działalność w organizacjach społecznych oraz aktywność w środowisku akademickim i na kampusie².

Oprócz tego podczas niektórych działań Projektu UNICOMM o podzielenie się swoim rozumieniem omawianych terminów zostali poproszeni sami uczestnicy:

*Zaangażowanie w **reprezentowanie** osób studenckich, np. w ramach kierunku/wydziału, w strukturach samorządowych na szczeblu uniwersyteckim/krajowym, w różnego rodzaju radach/zarządach.*

¹ Wszystkie definicje, cytaty i wypowiedzi przytaczane w publikacji ukazały się oryginalnie w języku angielskim [przyp. tłum.].

Bycie częścią organizacji studenckich, branie aktywnego udziału w kształtowaniu życia uniwersyteckiego.

*Działanie obejmujące aktywność społeczną, budujące poczucie przynależności poprzez dążenie do osiągnięcia **wspólnego celu**. Dzięki niemu możesz realizować swoje pasje oraz zdobywać wiedzę i nowe doświadczenia. Partycypacja powinna odbywać się w środowisku opartym na równości i bezpieczeństwie.*

(Więcej informacji na ten temat można znaleźć w publikacji [“Come for Cookies. Stay for Community.” A Toolbox for Community Building, Facilitating Participation, and Enhancing Belonging for Higher Education Communities: Participants’ voices – how the students themselves perceive the content and the main themes of the workshops](#))

PRZYNALEŻNOŚĆ

Punktem wyjścia do planowania działań w ramach Projektu UNICOMM była definicja poczucia przynależności osób studenckich do instytucji sformułowana przez Manję Klemenčič (2015, str. 537-538):

Przynależność odnosi się do odczuwanego przez osoby studenckie osobistego związku z uczelnią, co przejawia się poprzez postrzegany status osoby z wewnątrz (perceived insider status), poczucie psychologicznej własności (psychological ownership) oraz identyfikację z organizacją (organisational identification).

² Animafac (b.d.), *European STEP – Student engagement*. www.animafac.net/european-step_en/

Osoby studenckie postrzegające się przez pryzmat statusu osoby z wewnątrz czują się ważną częścią swojej uczelni („jestem ważną częścią mojej uczelni”) (por. Stamper i Masterson, 2002). Poczucie to zaspokaja ludzką potrzebę przynależności, sprawczości i kontroli, a w konsekwencji zwiększa u osób studenckich poczucie odpowiedzialności za angażowanie się w funkcjonowanie uczelni i wspieranie jej działań (por. Stamper i Masterson, 2002). Poczucie psychologicznej własności pojawia się wtedy, gdy osoby studenckie zaczynają silnie identyfikować się ze swoją uczelnią i postrzegać ją jako „swoją uczelnię” („uczelnia jest moim miejscem”), co zaspokaja ich potrzebę sprawczości oraz zakorzenienia, a w rezultacie podnosi oczekiwania co do wpływu na procesy i struktury instytucjonalne (por. Stamper i Masterson, 2002). Identyfikacja z organizacją następuje natomiast, kiedy osoby studenckie definiują siebie w kontekście swojej uczelni („definiuje mnie moja uczelnia”)(por. Stamper i Masterson, 2002). Ich więź z uniwersytetem może być tym bardziej silna, jeśli postrzegają go jako unikatowy (spełniający określony cel) i/lub prestiżowy³.

Swoim rozumieniem *poczucia przynależności* podzielili się również sami uczestnicy Projektu:

W przynależności chodzi o czucie się osobą mile widzianą i docenianą w społeczności.

Odnalezienie swojego miejsca – naukowo i osobiście.

To **poczucie bycia widzianym, wysłuchanym i włączonym** do społeczności oraz możliwość zacieśniania relacji z jej członkami poprzez udział w nieformalnych wydarzeniach.

Nietraktowanie uczelni tylko jak miejsca nauki, od którego odcinamy się od razu po skończeniu studiów, ale **cieszenie się samym życiem uniwersyteckim.**

Poczucie bycia częścią społeczności (np. rodziny czy instytucji), z którą dzieli się te same wartości. Jej członkowie powinni troszczyć się o siebie nawzajem, budując lojalność. Wspólnota powinna **gwarantować każdej osobie poczucie bezpieczeństwa, wsparcie i swobodę twórczą.**

(Więcej informacji na ten temat można znaleźć w publikacji [“Come for Cookies. Stay for Community.” A Toolbox for Community Building, Facilitating Participation, and Enhancing Belonging for Higher Education Communities: Participants’ voices – how the students themselves perceive the content and the main themes of the workshops](#))

W szkolnictwie wyższym nie może być mowy o przynależności bez społeczności. HintBook zgłębia zatem kluczowe obserwacje i wnioski Projektu UNICOMM na temat sposobów wzmacniania społeczności akademickich przez uczelnie.

³ Klemenčič, M. (2015). Student Involvement in University Quality Enhancement. W: J. Huisman, H. de Boer, D. Dill & M. Souto-Otero (Red.), *The Handbook of Higher Education Policy and Governance* (str. 526-543). Palgrave Macmillan.

WSKAZÓWKA 1. Współpraca zamiast rywalizacji

Współpraca wewnątrz instytucji jest siłą napędową społeczności.

Podczas [trzydniowej wizyty studyjnej na Uniwersytecie Palackiego](#) konsorcjum UNICOMM postawiło jeden z najistotniejszych wniosków Projektu – wewnątrzinstytucjonalna współpraca między różnymi biurami i wydziałami jest niezwykle ważna zarówno dla samych inicjatyw, jak i zaangażowanych w nie osób. Umożliwia bowiem budowanie społeczności oraz tworzy naturalną przestrzeń sprzyjającą kształtowaniu poczucia przynależności wśród wszystkich aktorów zaangażowanych w życie akademickie.

Biura i jednostki na uczelni reprezentują bogactwo kompetencji z różnych obszarów. Korzystanie z tego wspólnego zasobu wiedzy i umiejętności może okazać się niezwykle cenne przy planowaniu inicjatyw, które mają być inkluzywne i dostosowane do różnorodnych potrzeb osób studenckich.

Biura ds. obsługi pracowników i studentów zagranicznych (tzw. welcome offices), biura ds. osób z niepełnosprawnościami, centra pomocy psychologicznej, centra wolontariatu, biura ds. studenckich i inne jednostki uczelni powinny ściśle współpracować nie tylko ze sobą, ale też z samorządami studentów oraz organizacjami studenckimi. Tego typu sieć wymiany wiedzy, doświadczeń i pomysłów pozwala rozwinąć pełny potencjał instytucji w zakresie rozwoju społeczności oraz dotarcie do szerszego grona odbiorców.

Jeżeli współpraca wewnątrz instytucji nie zachodzi w sposób organiczny, można ją ułatwić dzięki inicjatywom w postaci burz mózgów i spotkań networkingowych, warsztatów dla pracowników i osób studenckich lub asynchronicznych wymian pomysłów między jednostkami uniwersyteckimi.

WSKAZÓWKA 2. Kofeina i cukier: siła napędowa dla społeczności

Bez wątpienia priorytetami instytucji szkolnictwa wyższego są badania naukowe oraz nauczanie, jednak uczelnie to również miejsca, gdzie rozgrywa się życie towarzyskie oraz budowane są relacje na całe życie.

Według ustaleń raportu [*University as community: students' perceptions of participation, engagement and belonging at European higher education institutions*](#), który powstał w ramach projektu UNICOMM pod kierunkiem Uniwersytetu Nauk Stosowanych Górnej Austrii, jednym z głównych powodów angażowania się osób studenckich w życie akademickie jest możliwość nawiązywania relacji („Poznawanie nowych osób/zawieranie przyjaźni” było wskazywane jako najczęstsza motywacja do uczestnictwa w zajęciach pozaakademickich, zob. str. 17 Raportu). Tworzenie przyjaznej i otwartej atmosfery jest więc niezwykle ważne i niekoniecznie musi wymagać dużych nakładów finansowych lub szczególnego wysiłku – atrakcyjną zachętą dla osób studenckich może być chociażby darmowa kawa i przekąski. Jakkolwiek banalnie by to nie brzmiało, przerw kawowych nie należy lekceważyć ani pomijać, ponieważ stanowią one okazje do mikrointerakcji, często odgrywających kluczową rolę w tworzeniu komfortowych warunków pracy grupowej. W tych trudnych czasach, gdy wciąż odczuwalne są skutki pandemii, która pozbawiła młodych ludzi wielu przestrzeni, w których życie towarzyskie kształtuje się w sposób niewymuszony i naturalny, instytucjonalne działania mające na celu ich odtwarzanie są bardziej istotne niż kiedykolwiek. Dzięki

nim osoby studenckie mogą poznawać rówieśników o podobnych zainteresowaniach oraz budować wartościowe relacje, które w naturalny sposób umocnią poczucie wspólnoty i przynależności.

Kawa i przekąski nie muszą grać głównej roli. Wystarczy, że będą dodatkiem do inicjatyw zorientowanych na konkretne cele, np. działań integrujących społeczność czy praktycznych warsztatów. Przykłady takich inicjatyw zostały zebrane i są gotowe do użycia w naszym Toolboxie pod wiele mówiącym tytułem – [„Come for Cookies stay for Community”](#) („Wpadnij na ciastka, zostań dla społeczności”).

Jedzenie może być elementem spajającym społeczność nawet w środowisku online. Doskonałym tego przykładem jest [Przepisnik Studencki](#) stworzony przez społeczność akademicką podczas lockdownu. Inicjatywie towarzyszyły spotkania online, podczas których uczestnicy wspólnie przygotowywali wybrane potrawy z publikacji. Podsumowując, nie należy bagatelizować roli przekąsek w budowaniu poczucia przynależności!

WSKAZÓWKA 3. Nie tylko nauka i rozwój, ale też rękodzieło

Poprzez inicjatywy wspierające zarówno ciało jak i umysł, uczelnie tworzą przestrzenie sprzyjające wspólnemu rozwojowi osób studenckich.

Jednym z najważniejszych tematów, które wybrzmiały podczas pracy nad Projektem UNICOMM, był dobrostan osób studenckich i wsparcie, jakie mogą oferować im w tym zakresie instytucje szkolnictwa wyższego. Martyna i Julia, studentki Uniwersytetu Warszawskiego, podkreślają w nagraniu pod kierunkiem ESU [podcaście UNICOMM Student Voice](#), jak istotne jest dbanie o siebie i swoje potrzeby, będąc zapracowanym studentem. Oprócz zapewniania wysokiej jakości kształcenia, szkoleń, warsztatów i wydarzeń nastawionych na rozwój ważne jest również, by instytucje szkolnictwa wyższego inwestowały zasoby w działania pozwalające osobom studenckim odpocząć i „oczyścić umysły” bez ciągłej presji samodoskonalenia. W zgiełku życia studenckiego to od uczelni powinien płynąć sygnał, że nie ma nic złego w relaksie, zrobieniu czegoś dla siebie i po prostu pobyciu przez chwilę razem.

Warsztaty zorganizowane w instytucjach konsorcjum UNICOMM pokazały, że osoby studenckie bardzo cenią sobie aktywności pozwalające im rozwijać swoje zainteresowania pozaakademickie. Chętnie uczestniczą też w inicjatywach, dzięki którym uczą się, jak dbać o swój dobrostan, stawiać granice oraz nie zagubić się w skomplikowanym i pełnym wyzwań współczesnym świecie. Uniwersytet Palackiego postawił na wydarzenia integracyjne na

świeżym powietrzu, natomiast na Uniwersytecie Warszawskim przeprowadzono warsztaty pt. „Self-care and Stress Management in the Context of Student Life and Active Participation”. Ponadto w programie zorganizowanej przez Uniwersytet Warszawski szkoły letniej UNICOMM [Summer Academy of Student Participation](#) znalazły się zajęcia jogi.

Inicjatywy nakierowane na dobrostan są szczególnie ważne dla studentów zagranicznych, którzy często doświadczają trudności w aklimatyzacji w nowym miejscu. Wsparcia w tym zakresie poszukują często wewnątrz uczelni. Instytucje szkolnictwa wyższego mogą oferować aktywności na wielu płaszczyznach, skupiając się na dobrym samopoczuciu studentów lub – w przypadku współpracy z instytucjami zewnętrznymi – przynoszeniu korzyści społecznościom poza murami akademickimi. Oczywiście oba podejścia nie wykluczają się wzajemnie.

Przykładem realizacji pierwszego z nich jest seria warsztatów [„Welcome to Well-being – A Journey to Your Mental Harmony”](#) zorganizowana na Uniwersytecie Palackiego. Impulsem do jej powstania była rosnąca liczba studentów zagranicznych doświadczających trudności w obszarze zdrowia psychicznego. Warsztaty miały więc przede wszystkim za cel wsparcie w radzeniu sobie z trudnymi, stresującymi sytuacjami związanymi z życiem studenckim. Oprócz tego przeprowadzono także wykłady na temat treningu uważności (mindfulness) oraz skutecznych technik uczenia się. Osoby studenckie poznały również podstawy relaksacji oraz strategię skutecznego planowania i zarządzania czasem, które mogą zastosować w momentach zwiększonego napięcia. Ponadto w programie warsztatów znalazły się dwa wykłady wprowadzające wschodnie teorie takie jak Yin-Yang i Wuxing (Teoria Pięciu

Elementów), stanowiące podstawy filozofii medycyny chińskiej. Wydarzenia przyciągnęły wielu studentów zagranicznych i spotkały się z bardzo pozytywnym odbiorem.

Jeśli chodzi natomiast o działania związane ze współpracą z lokalną społecznością, za przykład posłużyć mogą inicjatywy Uniwersyteckiego Centrum Wolontariatu Uniwersytetu Warszawskiego (UCW UW) odbywające się niezależnie od Projektu UNICOMM, ale angażujące wielu jego uczestników. UCW UW regularnie organizuje wydarzenia razem z [Centrum Aktywności Międzypokoleniowej „Nowolipie”](#) w Warszawie. Podczas takich spotkań osoby studenckie oraz seniorzy wspólnie tworzą ręcznie robione przedmioty oraz dekoracje świąteczne. Na miejscu jest też zawsze przedstawiciel UCW UW gotowy do pomocy i wsparcia. Bez współpracy między Uniwersytetem Warszawskim a instytucją specjalizującą się w aktywizacji senioralnej wiele osób studenckich zapewne nawet nie miałoby szansy, aby wziąć udział w działaniach międzypokoleniowych, ponieważ o takich możliwościach dowiadują się poprzez kanały uniwersyteckie.

WSKAZÓWKA 4. Uczelnia jako „poduszka powietrzna”

Metafora poduszki powietrznej towarzyszyła Projektowi UNICOMM już od samego początku, ponieważ dobrze obrazuje rolę, jaką odgrywają instytucje we wspieraniu i wzmacnianiu osób studenckich.

Poduszka powietrzna aktywuje się w razie potrzeby, a świadomość, że zadziała w nieprzewidzianych sytuacjach, zwiększa poczucie bezpieczeństwa i zapewnia spokój. Wsparcie z instytucji szkolnictwa wyższego może wyglądać w podobny sposób. Dla młodych ludzi świadomość, że mogą rozwijać się, realizować swoje pomysły oraz – co najważniejsze – popełniać błędy i wyciągać z nich wnioski, przygotowując się do życia zawodowego i społecznego przy wsparciu i pomocy ze strony uczelni, daje poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia pewność siebie. Jest to szczególnie ważne w przypadku studentów zagranicznych, którzy często mają ograniczone możliwości realizowania swoich pomysłów poza murami instytucji ze względu na bariery językowe, nieznajomość lokalnych realiów czy różnice kulturowe. Dla wielu

osób życie uniwersyteckie staje się podstawą do budowania nowej tożsamości i rozwoju osobistego.

Pantelitsa Stavrou, studentka Uniwersytetu Palackiego, stwierdza w swoim artykule na temat zaangażowania studentów zagranicznych w życie uniwersyteckie⁴: *Czasem potrzebujemy tylko wskazania odpowiedniego kierunku. Wobec tego planując aktywności pozaakademickie, zamiast ustalać każdy najmniejszy szczegół, warto zostawić przestrzeń na pomysły, inicjatywy i kreatywność osób studenckich. Nie należy jednak przy tym zapominać, że wsparcie ze strony pracowników uniwersyteckich i/lub bardziej doświadczonych osób studenckich jest wciąż niezwykle ważne. Takie podejście sprawia, że młodzi ludzie dopiero zaczynający swoją przygodę z akademią mają przestrzeń do rozwoju. Dzięki temu w przyszłości mogą stać się liderami uczestniczącymi aktywnie w życiu uczelni oraz wspierającymi innych członków społeczności. O tego typu ścieżce rozwoju opowiada w swoim artykule na temat znaczenia zaangażowania studenckiego Amelia Głowacka⁵, studentka Uniwersytetu Warszawskiego: *Osobiście pierwszy rok studiów był dla mnie dość trudny. Czulałam się bardzo obco w nieznannej instytucji, gdzie nie miałam swojego miejsca i byłam tylko „jedną z wielu”. Moja perspektywa kompletnie się zmieniła dzięki uczestnictwu w warsztatach UNICOMM Masterclasses on Community Building, a następnie po dołączeniu do samorządu studentów międzynarodowych. Teraz postrzegam**

⁴ Pantelitsa Stavrou, „Student Belonging and Academic Community – An International Student’s Perspective. Why Is It Important for International Students to Take an Active Part in the Life of the University?” w: [“Come for Cookies. Stay for Community.” A Toolbox for Community Building, Facilitating Participation, and Enhancing Belonging for Higher Education Communities: Participants’ voices – how the students themselves perceive the content and the main themes of the workshops](#), str. 14.

⁵ Amelia Głowacka, „Why should active participation matter not only for students, but also for the institution?” w: [“Come for Cookies. Stay for Community.” A Toolbox for Community Building, Facilitating Participation, and Enhancing Belonging for Higher Education Communities: Participants’ voices – how the students themselves perceive the content and the main themes of the workshops](#), str. 11.

*uniwersytet już nie tylko jako abstrakcyjny koncept, ale i jako
rzeczywiste, dynamiczne miejsce pełne różnych kultur,
społeczności i wiedzy.*

(Więcej spostrzeżeń osób studenckich na temat poczucia
przynależności w kontekście instytucjonalnego wsparcia znaleźć
można w podcastach Projektu UNICOMM z serii [Student Voice](#))

WSKAZÓWKA 5. Elastyczność na wiele sposobów

Aby nikt nie został na uboczu, inicjatywy i projekty powinny być elastyczne i otwarte na różne potrzeby związane z zaangażowaniem w życie społeczności.

Ostatnio wiele mówi się o tzw. „elastycznym podejściu”. W kontekście akademickim pojęcie to może jednak czasem wydawać się nieadekwatne, ponieważ instytucje szkolnictwa wyższego często są postrzegane jako tradycyjne, hierarchiczne i biurokratyzowane, a to nie pozostawia wiele przestrzeni na elastyczność. Na szczęście Projekt UNICOMM pokazał, że takie podejście na uczelniach *jest* możliwe, szczególnie jeśli chodzi o budowanie poczucia przynależności. W wielu przypadkach można je zastosować bez większych przeszkód oraz bez szkody dla jakości działań.

Organizowanie wydarzeń niewymagających biegłej znajomości języka (takich jak tworzenie zabawek dla zwierząt ze schronisk, wyprowadzanie schroniskowych psów na spacer czy spotkania z rękodziełem w tle, o których mowa we WSKAZÓWCE 3) to świetny sposób na rozwinięcie poczucia przynależności u studentów zagranicznych poprzez integrację przy wspólnych aktywnościach. Elastyczność takich inicjatyw polega również na tym, że to sami uczestnicy decydują, na ile chcą udzielać się towarzysko. W sposób raczej naturalny ekstrawertycy zazwyczaj spędzają więcej czasu na interakcjach, podczas gdy osoby bardziej nieśmiałe lub

introwertyczne skupiają się po prostu na zadaniu i tematyce spotkania, ale wciąż przebywając w towarzystwie innych ludzi.

Aby zapewnić możliwość udziału w proponowanych inicjatywach także studentom pracującym lub łączącym wiele obowiązków jednocześnie, dobrym rozwiązaniem jest wprowadzanie elastycznych terminów i formatów. Nie wszystkie wydarzenia muszą wymagać udziału osobistego – niektóre mogą z powodzeniem odbywać się w formie hybrydowej, asynchronicznej lub całkowicie online. Jedną z części Toolboxu UNICOMM pt. [The Tools – workshop scripts](#) zawiera gotowe scenariusze warsztatów wraz ze wskazówkami, jak przeprowadzać je online. Przy planowaniu inicjatyw długoterminowych warto też skonsultować z osobami studenckimi, czy wolałyby spotykać się regularnie w tych samych terminach, czy bardziej pasowałoby im ustalanie ich na bieżąco. Jak wspomniano w podcaście UNICOMM z serii [Student Voice](#), innym korzystnym, lecz bardziej systemowym rozwiązaniem może być indywidualna organizacja studiów, która pozwala studentom pracującym zainteresowanym udziałem w życiu społeczności na skuteczne pogodzenie zajęć akademickich z innymi zadaniami.

Elastyczne podejście pozwala uwzględnić różne motywacje stojące za zaangażowaniem studenckim. Warto pamiętać, że tak jak osoby studenckie nie stanowią jednolitej grupy, tak i powody, dla których uczestniczą w zajęciach pozaakademickich, będą się różnić. Czynniki takie jak chęć poznania nowych ludzi, spędzenia czasu w wartościowy sposób czy wzbogacenia swojego CV (i wiele innych, zob. [tutorial wideo UNICOMM na temat motywacji](#)) zachęcają osoby studenckie do zaangażowania się w życie akademickie. Elastyczność w organizowaniu inicjatyw pozwala uczelniom na

uwzględnienie tych wszystkich różnorodnych powodów, unikając skupiania się na jednej konkretnej grupie.

Zamiast opierać się na jednym uniwersalnym podejściu, instytucje szkolnictwa wyższego mogą zaproponować różne sposoby doceniania zaangażowania studenckiego i pozwolić studentom wybrać te, które najbardziej im odpowiadają. Przykładowo elastyczna siatka zajęć może ułatwiać partycypację studentom pracującym, natomiast dla tych, którzy nie mogą czy nie chcą zdobywać punktów ECTS, dobrą alternatywą będą certyfikaty czy personalizowane referencje.

Również same rezultaty Projektu UNICOMM były tworzone w duchu elastycznego podejścia oraz z uwzględnieniem różnych preferencji. Dla przykładu wspomniany już Toolbox można czytać w dowolnej kolejności w zależności od zainteresowań czy bieżących potrzeb. A kiedy nie ma się dużo czasu, z pomocą przychodzą podcasty i tutoriale wideo UNICOMM.

WSKAZÓWKA 6. Wsparcie kadry: kluczowa inwestycja w budowanie społeczności

Wspieranie dobrostanu pracowników instytucji szkolnictwa wyższego jest kluczowe dla budowania dobrze prosperujących społeczności akademickich, gdzie każdy może się rozwijać i wnieść coś od siebie.

W tych trudnych, pełnych niepewności i wyzwań czasach niezwykle ważne jest dbanie o humanistyczny wymiar relacji w społecznościach akademickich. Jak mówi w podcaście pracowniczym [UNICOMM Staff Podcast](#) Weronika Gajda z Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (odc. 2): *Osoby studenckie wiedzą więc, że ja też jestem człowiekiem, nie robotem czy jakąś straszną wykładowczynią, której mają się bać. To dla nich ważne, że mogą ze mną porozmawiać po prostu po ludzku.* Tego typu podejście nie wyklucza budowania relacji opartych na autorytecie czy hierarchii w instytucji, ale wzmacnia zaufanie wewnątrz społeczności oraz zapewnia poczucie przynależności wszystkim uczestnikom życia akademickiego.

Wspomniana seria podcastów UNICOMM Staff Podcast koordynowana przez Uniwersytet Nauk Stosowanych Górnej Austrii koncentruje się na dobrostanie pracowników, którzy często są obciążeni nadmiarem zadań i zobowiązań. W takiej sytuacji trudno jest brać pod uwagę różnorodne potrzeby osób studenckich i z

własnej inicjatywy angażować się w obszary życia uczelni wykraczające poza podstawowe obowiązki zawodowe.

Jedną z głównych ról instytucji szkolnictwa wyższego przy budowaniu poczucia wspólnoty jest dbanie o dobrostan i osób studenckich, i pracowniczych. Oznacza to słuchanie ich potrzeb i odpowiadanie na nie w takim stopniu, na jaki pozwalają na to zasoby i możliwości uczelni. Rezultaty Projektu UNICOMM pokazują, że aby poprawić dobrostan pracowników zajmujących się zaangażowaniem studenckim, kluczowe jest zapewnienie dobrego podziału ról w zespole, ponieważ składanie wszystkiego na barki tylko jednej osoby może doprowadzić do przeciążenia. Jak podkreślono we WSKAZÓWCE 1, efektywna komunikacja wewnętrzna oraz jasne informowanie o podziale odpowiedzialności i obowiązków pracowników i jednostek uczelnianych stanowi korzyść zarówno dla kadry, jak i dla osób studenckich. Dzięki wiedzy, dokąd kierować osoby szukające wsparcia w poszczególnych sprawach, pracownicy mogą poczuć się mniej obciążeni. Należy przy tym jednak pamiętać, by nie dopuścić do wystąpienia efektu „spychologii”, czuwając, by każde biuro wywiązywało się z właściwych dla siebie zadań.

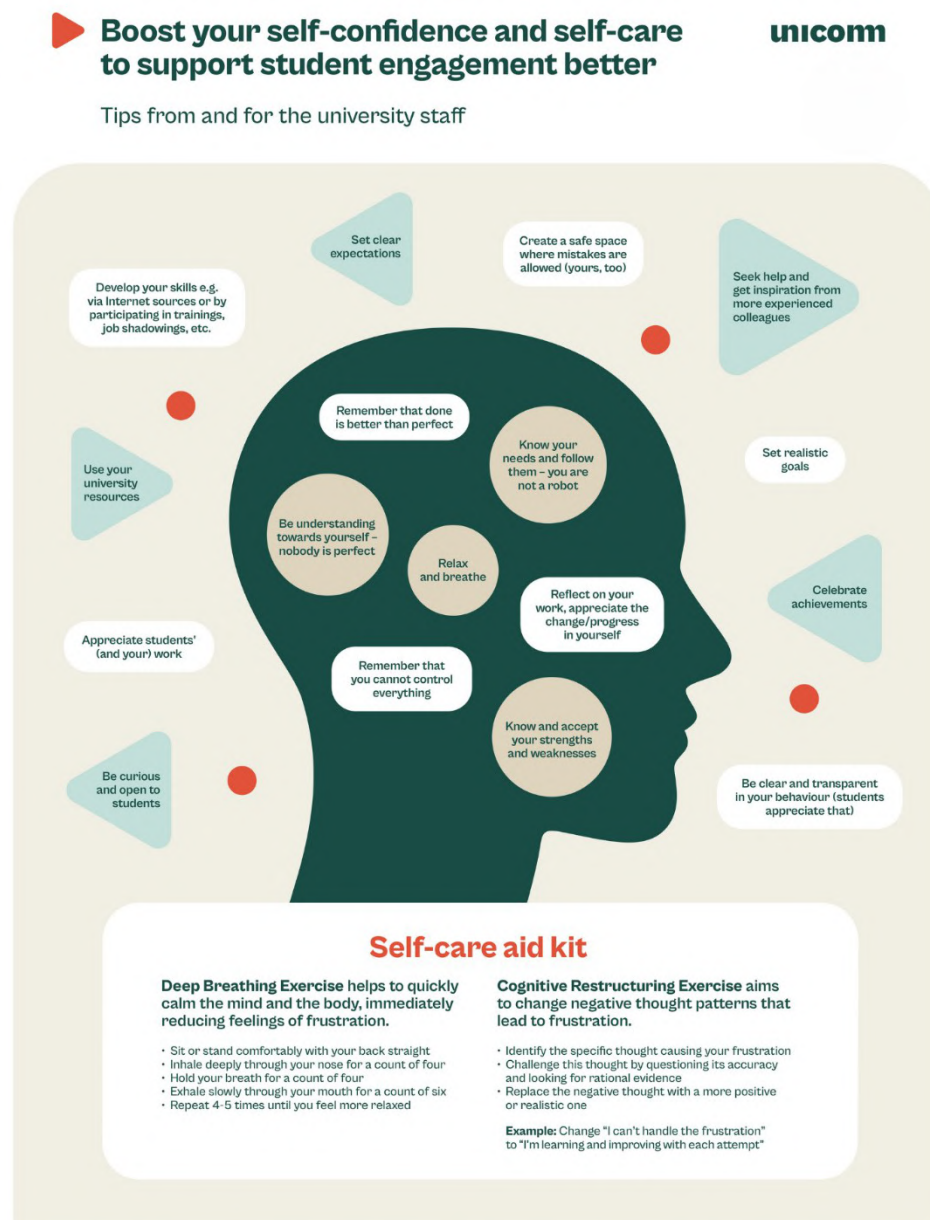
Wzajemne wsparcie i wymiana doświadczeń może w znacznym stopniu poprawić indywidualny dobrostan pracowników. Doskonałym tego przykładem jest działanie [Peer Coaching Group](#), czyli grupy dla pracowników europejskich uczelni stworzonej w ramach Projektu UNICOMM. Chociaż pierwotnie miała działać od końca kwietnia do początku czerwca 2024 r., jest nadal kontynuowana z inicjatywy samych uczestników (stan na kwiecień 2025 r.). Odbывające się regularnie co miesiąc spotkania stanowią dla pracowników uczelni platformę do dzielenia się swoimi

doświadczeniami oraz wspólnego poszukiwania odpowiedzi na wyzwania, które często okazują się dosyć zbliżone bez względu na instytucję czy kraj występowania. Podobne inicjatywy oparte na sieci wsparcia mogą być również sposobem na wzajemną motywację kadry wewnątrz jednej instytucji.

Do rozwiązań wspierających dobrostan pracowników należy też odpowiednie uznawanie ich pracy, co nie zawsze musi sprowadzać się do gratyfikacji pieniężnych. Docenianie i celebrowanie wysiłków osób działających na rzecz społeczności akademickiej jest motywacją dla nich samych. Dodatkowo, może też zachęcić do zaangażowania innych, budując przy tym kapitał społeczny instytucji. Uczelnie powinny także tworzyć przestrzeń pozwalającą osobom studenckim na okazywanie wdzięczności zarówno wobec pracowników naukowych, jak i administracyjnych. Uznanie, formalne czy nieformalne, odgrywa kluczową rolę w budowaniu poczucia wspólnoty. Choć instytucje nie są w stanie zadbać o każdy aspekt dobrostanu pracownika, mogą organizować wydarzenia i inicjatywy pokazujące im, jak wykorzystywać swoje mocne strony i samodzielnie dbać o dobre samopoczucie. Idealnym przykładem takiego działania jest zaadresowany do pracowników program indywidualnego coachingu, o którym wspomina Dominique Sundt z Uniwersytetu Wiedeńskiego w podcaście UNICOMM z serii *Staff Podcast*⁶.

⁶ Temat dobrostanu i doskonalenia kompetencji pracowników zajmujących się zaangażowaniem studenckim i rozwojem społeczności akademickiej jest szeroko omówiony w serii podcastów [UNICOMM Staff Podcast](#).

Ponadto wszyscy pracownicy mogą skorzystać z pomysłów i wskazówek zawartych na [infografikach](#) będących efektem wspólnych działań UNICOMM Peer Coaching Group.

WSKAZÓWKA 7. Komunikacja pomostem do zaangażowania studenckiego

Efektywna komunikacja to nie tylko przepływ informacji, ale i tworzenie otwartego środowiska, rozumienie potrzeb studenckich oraz motywowanie do aktywnego uczestnictwa.

Podczas zorganizowanego w ramach Projektu UNICOMM [sympozjum online](#) Karol Leja z Uniwersytetu w Tampere zaprezentował wyniki swoich badań w prezentacji pt. [„Student Participation in the Governance of European University Alliances”](#). Zapytany o to, jaki czynnik uważa za najważniejszy w angażowaniu osób studenckich, wskazał na więź między nimi a pracownikami uniwersyteckimi opartą na efektywnej komunikacji, szczególnie jeśli chodzi o tematy dotyczące wpływu płynącego z aktywnego uczestnictwa osób studenckich w życiu uczelni.

Według uczestników szkoły letniej UNICOMM [Summer Academy of Student Participation](#) pierwsza zasada skutecznej pracy w grupie dotyczy właśnie kwestii językowych. *Mówmy wszyscy po angielsku, nawet jeśli mamy w grupie osoby, które mówią tym samym językiem. Mówmy po angielsku, żeby nikt nie czuł się wykluczony z komunikacji* – zaapelował Göktuğ Donk, student Uniwersytetu Warszawskiego. Postulat ten okazał się na tyle istotny, że został tematem przewodnim jednego z [tutoriali wideo UNICOMM poświęconych zaangażowaniu studenckiemu](#). To naturalne, że jeśli w grupie znajdują się osoby posługujące się tym samym językiem

ojczystym, jest im łatwiej i szybciej porozumiewać się *po swojemu*. Zazwyczaj nie ma to na celu wyłączenia osób nieznających danego języka, a raczej usprawnienie komunikacji. Niezamierzenie jednak doprowadza to do powstawania mechanizmów wykluczających (np. wobec studentów zagranicznych), mogących wzbudzać u niektórych członków grupy poczucie niepewności czy dyskomfortu. Mając do czynienia ze zróżnicowanym środowiskiem, warto zatroszczyć się o komunikację w języku zrozumiałym dla wszystkich, która będzie ponadto jasna i przystępna. Posługiwanie się złożonymi strukturami lub specjalistycznym językiem to nieodłączna cecha akademii, w przypadku projektów społecznych należy jednak zadbać o to, by mogły w nich uczestniczyć także osoby studenckie z ograniczoną znajomością języka angielskiego (czy jakiegokolwiek innego języka będącego w użyciu), przy okazji ćwicząc swoje umiejętności językowe. Podejmowane w ramach Projektu UNICOMM aktywności wielokrotnie pokazywały, że skupienie się na przejrzystości komunikatu zamiast na doskonałości językowej sprawia, że każdy czuje się jednakowo włączony i zmotywowany do udziału.

Komunikaty kierowane do osób studenckich ze strony uczelni muszą być zarówno informatywne, jak i przemyślane pod kątem potrzeb odbiorców. Innymi słowy, warto jasno artykułować, czego można spodziewać się w związku z daną inicjatywą, ponieważ coś oczywistego dla nadawcy nie zawsze jest tak samo oczywiste dla czytelnika i może skutkować tworzeniem się barier na późniejszych etapach. Koniecznie należy informować o takich aspektach jak: planowana praca w większych grupach, głośne dźwięki (np. przesuwanych krzeseł i stołów), mocne oświetlenie oraz inne potencjalnie istotne czynniki. W przypadku działań o bardziej intensywnym charakterze warto pomyśleć o wyznaczeniu specjalnej

strefy wyciszenia i uwzględnieniu tego w opisie wydarzenia.
Reasumując, otwarta komunikacja pozwala osobom studenckim odpowiednio przygotować się do uczestnictwa oraz sygnalizuje, że organizatorzy troszczą się o ich komfort już na etapie planowania. Takie podejście może z kolei zachęcić do udziału szersze grono odbiorców, a nie tylko tych, którzy są z natury bardzo aktywni.

WSKAZÓWKA 8. Wiele wektorów uczenia się i nauczania

Tworzenie przestrzeni do wzajemnej nauki, gdzie wiedza przepływa w różnych kierunkach, sprzyja budowaniu głębszych relacji i pobudza współpracę. Pozwala to przekształcić zaangażowanie studenckie we wspólne wzmacniające doświadczenie.

W szkole letniej UNICOMM Summer Academy on Student Participation uczestniczyli zarówno pracownicy, jak i osoby studenckie z instytucji członkowskich konsorcjum. Przez pięć dni wszyscy, niezależnie od swojej zwyczajowej roli na uczelni, pracowali ramię w ramię, zgłębiając zagadnienia instytucjonalnego wsparcia w kontekście zaangażowania studenckiego. Wytworzyło to atmosferę sprzyjającą kreatywności oraz dającą każdemu uczestnikowi poczucie realnego wpływu na efekt końcowy warsztatów. Twórczą energię można było zaobserwować na przykład podczas ożywionych dyskusji w kwestii wyboru tematów do tutoriali wideo UNICOMM. Potencjał ekspercki osób studenckich ujawnił się również w ewaluacji szkoły letniej, gdzie trzecim najbardziej przydatnym punktem spośród całego pięciodniowego programu był według większości uczestników „Campaign 101” – moduł przeprowadzony przez przedstawicieli ESU (na pierwszym i drugim miejscu znalazły się warsztaty integracyjne „Team Building” oraz dotyczące bezpieczeństwa psychologicznego w zespole „Psychological Safety in Teamwork”). Jeśli chodzi zatem o wspieranie aktywnego zaangażowania osób studenckich i wzmacnianie poczucia przynależności, kluczowym jest, aby

traktować je jako partnerów, a nie jedynie „odbiorców” naszych działań. Co więcej, chcąc czerpać z ich wiedzy i doświadczeń, możemy też zapraszać je do działań w roli ekspertów.

Przykładem tego typu wielokierunkowego uczenia się były warsztaty [Masterclasses on Community Building](#), które odbyły się w ramach projektu UNICOMM na Uniwersytecie Warszawskim. Podczas części praktycznej, opisanej następnie w [Toolboxie](#) jako „exploratory module”, okazało się, że osoby studenckie chętnie dzielą się doświadczeniami i uczą się od siebie wzajemnie. Uczestnicy zajęć Masterclass mieli okazję poznać czworo studentów-ekspertów z doświadczeniem w działalności samorządowej, aktywizmie, wolontariacie i prowadzeniu własnej organizacji pozarządowej, którzy zostali zaproszeni do opowiedzenia o tym, jak łączą aktywne zaangażowanie z życiem studenckim. Kilka tygodni później, w trakcie ewaluacji warsztatów Masterclass, uczestnicy ocenili te spotkania jako bardzo inspirujące, dodając, że dzięki nim odważyli się zaangażować w dodatkowe inicjatywy, np. dołączenie do komisji Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Gdyby nie warsztaty, osoby te najprawdopodobniej nie miałyby okazji się poznać ani dowiedzieć o możliwościach działania, do których mogą dołączyć. Pokazuje to, że uczelnie mają duży potencjał, jeśli chodzi o tworzenie przestrzeni do rozmów między osobami studenckimi o różnych doświadczeniach. Nie zawsze potrzeba do tego odgórnie zaplanowanych inicjatyw czy specjalnych programów mentoringowych (choć również mogą być bardzo wartościowe, nie wszystkie osoby studenckie mają czas czy odwagę się w nie angażować). Czasem warto po prostu pozwolić studentom na naukę i wymianę pomysłów mające na celu nic innego jak wzajemną inspirację.

Wymiana ról zachodzi także podczas spotkań wspomnianej już UNICOMM Peer Coaching Group. W zależności od dnia i tematyki poszczególni członkowie grupy występują raz jako facylitatorzy, a innym razem jako eksperci, słuchacze itd. Taka dynamika wpisuje się w główne założenie WSKAZÓWKI 5 („Elastyczność na wiele sposobów”), ponieważ sprzyja zarówno budowaniu przestrzeni do wzajemnej nauki, jak i pomaga uczestnikom w kształtowaniu elastycznego podejścia oraz poszerzaniu perspektyw.

Wreszcie, jak podkreśla Weronika Wardzyńska z Collegium Civitas w swoim artykule w dalszej części HintBooka (zob. str. 27-28), zmiana ról tworzy atmosferę wspólnoty i konstruktywnej wymiany opinii, a są to kluczowe aspekty budowania społeczności.

WSKAZÓWKA 9. Tworzenie przestrzeni, w których każdy czuje się częścią wspólnoty

Instytucje szkolnictwa wyższego mogą wspierać budowanie poczucia przynależności poprzez tworzenie przestrzeni, w których różne głosy łączą się w jeden, dążąc do osiągnięcia wspólnego celu w bezpiecznej i inkluzywnej atmosferze.

W Projekcie UNICOMM szybko dostrzeżono, że przynależność wiąże się ściśle z tworzeniem tzw. bezpieczniejszych przestrzeni, gdzie członkowie wspólnoty akademickiej mogą nabierać pewności siebie i rozwijać poczucie sprawczości. W niepewnych i szybko zmieniających się realiach współczesnego świata niezwykle ważne jest tworzenie miejsc i sytuacji, w których osoby studenckie oraz pracownicy mają możliwość poczuć się swobodnie niezależnie od codziennych wyzwań. Podczas gdy we WSKAZÓWCE 4 rolę uczelni porównywaliśmy do poduszki powietrznej, w tej sekcji posłużymy się metaforą „bezpieczniejszej przestrzeni” jako miejsca, w którym każdy może się „zakotwiczyć”.

Jak wspomniano już we WSKAZÓWCE 1, instytucje szkolnictwa wyższego dysponują, wiedzą, doświadczeniem i zasobami pozwalającymi im na dotarcie ze swoimi inicjatywami do jak najszerszego grona odbiorców. Angażowanie ekspertów daje poczucie bezpieczeństwa nie tylko uczestnikom, ale także organizatorom. Ważne jest, aby z tej sieci kontaktów korzystać już na etapie planowania, tak aby projektowane działania były

rzeczywiście inkluzywne – bez zadawania pytań o spełnianie jakichkolwiek kryteriów czy podkreślania, że jeden projekt jest przeznaczony dla grupy X, a inny bardziej odpowiada grupie Y. Oczywiście wydarzenia zorientowane na konkretne społeczności są niezwykle istotne dla zwiększania ich widoczności i sprawczości, lecz nie mniej ważne jest inicjowanie działań łączących różnorodnych uczestników. W ten sposób można częściowo zapobiegać tworzeniu się „baniek społecznych” wewnątrz uczelni oraz inicjować kontakty między osobami, które inaczej nigdy by się nie spotkały. Co więcej, zapraszając osoby studenckie do udziału w wydarzeniach UNICOMM, nie pytaliśmy o ich pochodzenie, poziom edukacji, orientację seksualną czy inne kwestie osobiste (pytania tego typu były ewentualnie zadawane jedynie w celach statystycznych). Głównym kryterium uczestnictwa była tymczasem chęć do zaangażowania i współpracy. Jak się okazało, taka strategia zaowocowała powstaniem różnorodnej grupy działającej na rzecz wspólnych celów.

Jednym z pierwszych wniosków Projektu UNICOMM zidentyfikowanych na podstawie wyników [Raportu](#) było to, że „niski próg wejścia” może zwiększyć zaangażowanie grup, które z reguły rzadziej biorą udział w aktywnościach pozaakademickich. Faktycznie, niektóre inicjatywy na uczelniach często stwarzają wrażenie elitarności i bardzo wysokich standardów, co oczywiście jest jak najbardziej uzasadnione w kontekście np. jakości badań czy edukacji. Należy jednak pamiętać, że działania, w których może odnaleźć się każdy i nikt nie czuje się gorszy, pobudzają motywację do rozwoju i zwiększają prawdopodobieństwo zaangażowania w bardziej zaawansowane projekty na późniejszych etapach. Jedna z rekomendacji zawartych w Raporcie (str. 21) wskazuje *de facto*, że im większe doświadczenie zdobywa uczestnik, tym większą

[illegible][illegible][illegible]

A group of four young people are gathered around a table, looking at a large blackboard. The blackboard is covered in the word "TOGETHER" written in various languages and scripts, including English, Spanish, French, German, Italian, Japanese, Korean, Chinese, Hindi, Urdu, Bengali, and others. The students are engaged in a collaborative activity, possibly a game or a project, as they look at the board. The scene is set in a classroom or a study area.

[illegible]

WSKAZÓWKA 10. Aktywna wspólnota celów i wartości

Wspólna tożsamość zbudowana na poczuciu przynależności do uczelni wspiera rozwijanie sprawczości nawet w obliczu trudności i różnic dzielących członków społeczności.

Zapytani o pierwsze skojarzenia ze słowem „wartości”, respondenci [Raportu UNICOMM](#) (str. 43) wskazywali następujące pojęcia: rodzina, szacunek, uczciwość, przyjaciele, wolność, równość, wiedza, miłość i zdrowie. To zestawienie może służyć jako istotny punkt odniesienia dla europejskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz jako trafne podsumowanie Projektu UNICOMM. Kształtowanie kultury opartej na szacunku, uczciwości, równości i wolności, a jednocześnie promowanie wspierającej i inkluzywnej wspólnoty sprzyja budowaniu relacji i rozwojowi intelektualnemu osób studenckich. Podkreślanie tych wartości nie tylko wzmacnia poczucie przynależności, ale też pomaga w kształtowaniu dojrzałych, świadomych społecznie jednostek gotowych do zaangażowanego działania.

Doświadczenia zebrane w czasie trwania Projektu UNICOMM pokazały, że katalizatorem dla tworzenia wspólnoty są podobne wartości i cele. Rzeczywiście, w miarę postępów Projektu wykształciła się wspólnota obejmująca osoby studenckie i kadrę instytucji członkowskich konsorcjum, jak również zaangażowane

osoby z zewnątrz. Tym, co zjednoczyło ową grupę, była wspólna tożsamość zbudowana poprzez działalność w ramach UNICOMMu. Taka forma identyfikacji może przyczynić się do budowania różnorodnej społeczności skupionej nie na różnicach, lecz na wspólnych wartościach i celach przyświecających danej uczelni.

W szerszej perspektywie angażowanie osób studenckich w tworzenie własnej akademickiej rzeczywistości w oparciu o wskazówki zawarte w tym HintBooku ma szansę pomóc im przygotować się do „życia po studiach”. W obecnych trudnych czasach instytucje szkolnictwa wyższego mogą stanowić przeciwwagę dla niepewności, którą często przywoływano w trakcie Projektu UNICOMM. Akademia ma zatem potencjał być przestrzenią, gdzie buduje się poczucie odpowiedzialności za wspólnotę i bez strachu wspólnie #przezwycięża się (#overcome⁹) różne trudności.

⁹ Odniesienie do hasła użytego przez Krzysztofa Niemca w artykule z części Toolboxa pt. [„Participants’ voices – how the students themselves perceive the content and the main themes of the workshops”](#) (str. 18).

Kontrakt współpracy

Ta część HintBooka przedstawia wytyczne dotyczące udanej współpracy sformułowane przez uczestników szkoły letniej UNICOMM [Summer Academy of Student Participation](#) oraz warsztatów [Masterclasses on Community Building](#). Poniższa lista może stanowić swoisty przewodnik pomagający zrozumieć, czego potrzebują osoby studenckie, aby się rozwijać i czuć się bezpiecznie podczas pracy nad działaniami społecznymi w zróżnicowanych zespołach.

- Zasada BORA-BORA – „mówmy po angielsku”
- Nie bądźmy nudni
- Pamiętajmy o inkluzywnym języku
- Nie oceniamy pomysłów, spróbujmy je zrozumieć
- Starajmy się wyciągać wnioski
- Stosujmy otwartą komunikację
- Doceniamy różnice, wykorzystujemy nasze talenty
- Bądźmy punktualni
- Bądźmy życzliwi
- Bądźmy gotowi, by kulturalnie wyrażać sprzeciw
- Każdego dnia zapytajmy kogoś o samopoczucie i podziękujmy komuś za coś
- Przestrzegajmy granic
- Myślmy w kolorze
- Uczestniczmy aktywnie

- Nie dyskryminujemy
- Dawajmy każdemu przestrzeń do wypowiedzi
- Unikajmy krytyki, a dawajmy feedback
- Nie bójmy się próbować – błędy się zdarzają, przecież się uczymy
- Miejmy świadomość, kiedy mówić, a kiedy słuchać
- Rozdzielając zadania, dajmy pierwszeństwo osobistym umiejętnościom i preferencjom
- Pomagajmy sobie nawzajem
- Komunikujmy swoje potrzeby
- Nie odrzucajmy pomysłów z góry, zróbmy burzę mózgów
- Bądźmy odpowiedzialni, ale też dobrze się bawmy!
- Wręczajmy upominki członkom grupy
- Jako mądrzy liderzy grupy dostrzegajmy i „kokosy”, i „brzoskwinie”¹⁰

¹⁰ Zob. UNICOMM Toolbox, część [„The Tools – workshop scripts”](#), str. 10-11.

Inspirujące głosy uczestników Projektu UNICOMM

W tej części HintBooka zawarte są trzy artykuły autorstwa uczestników UNICOMM Online Symposium oraz członków działającej w ramach Projektu Peer Coaching Group. Teksty te mają służyć jako źródło inspiracji do działań społecznych na uczelniach w całej Europie oraz prezentują głosy poszerzające perspektywę Projektu o konkretne, praktyczne przykłady działań.

Weronika Wardzyńska, Collegium Civitas, Polska

We wspierającej grupie siła

Kim jestem i czym zajmuję się na co dzień

Pracuję jako koordynatorka Welcome Pointu w Collegium Civitas, prywatnej uczelni w Warszawie. Do moich obowiązków należy przygotowywanie wydarzeń integracyjnych i adaptacyjnych dla osób studenckich oraz koordynowanie działalności organizacji studenckich na kampusie. Zapewniam indywidualne wsparcie we wdrażaniu się w nowe środowisko akademickie oraz odnalezieniu się w Warszawie, w szczególności jeśli chodzi o legalizację pobytu w Polsce. Poza tym organizuję dodatkowe wydarzenia, które wspierają sprawne funkcjonowanie nowo przybyłych osób na uczelni oraz pozwalają społeczności akademickiej wykorzystać potencjał różnorodności wynikający ze współpracy z osobami z różnych krajów i kultur.

Co zmotywowało mnie do dołączenia do Peer Coaching Group

Zgłosiłam się do Peer Coaching Group, ponieważ szukałam miejsca, w którym mogłabym porozmawiać z osobami o podobnych doświadczeniach rozumiejącymi realia mojej pracy, tzn. specyfikę działania instytucji szkolnictwa wyższego. Ponieważ na co dzień pracuję sama i nie mam zespołu, tego typu okazja do nawiązania kontaktów wydała mi się bardzo obiecująca. Oprócz tego liczyłam, że współpraca z innymi będzie dla mnie źródłem inspiracji i impulsem do rozważań na temat mojego własnego pojmowania zaangażowania studenckiego. Udział w projekcie spełnił moje oczekiwania, a nawet je przewyższył.

Co dały mi (i wciąż dają) spotkania Peer Coaching Group

Po pierwsze bardzo doceniam bycie częścią grupy, gdzie liczą się wartości takie jak dzielenie się wiedzą, szukanie rozwiązań wspierających studentów oraz troska o ich bezpieczeństwo i dobrostan. Ponadto cieszę się, że jestem w miejscu, w którym mogę rozwijać swoje umiejętności poprzez podejmowanie nowych wyzwań, np. prowadzenie warsztatów o technikach dbania o siebie. Peer Coaching Group tworzy świetną platformę do eksplorowania nieznanych obszarów, ponieważ można tu liczyć na otwartość i życzliwość pozostałych uczestników, a dla mnie taka atmosfera idealnie sprzyja uczeniu się. Poza tym zawsze miło popatrzeć, kiedy ludzie chcą robić coś dla innych – daje mi to dużą dawkę optymizmu i motywacji.

Co doradziłabym kolegom i koleżankom, którzy stają przed podobnymi wyzwaniami zawodowymi

Zasugerowałabym im, aby szukali rozwiązań nie tylko *dla* studentów, ale przede wszystkim *razem* z nimi. Trzeba słuchać, co mają do powiedzenia, i być otwartym na nowe koncepcje. Nawet jeśli nie przyniosą one oczekiwanych efektów, osoby studenckie zobaczą, że mamy odwagę i chęć, aby realizować ich pomysły i wspólnie weryfikować, co działa, a co nie. Nie zapominajmy przy tym o szczerości – również w przypadku ograniczeń naszych kompetencji czy zasobów, którymi dysponujemy. Przyznając się do błędów i nieporozumień, budujemy zaufanie i pokazujemy osobom studenckim, że pomyłki są naturalną częścią procesu uczenia się.

Jorge A. Ribeiro Pereira, Uniwersytet Beira Interior, Portugalia

Wzmacnianie pozycji studentów: praktyczne podejście do upowszechniania wiedzy o prawach studenta w szkolnictwie wyższym

Instytucje szkolnictwa wyższego z Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego nieustannie poszukują sposobów na wspieranie zaangażowania oraz dobrostanu osób studenckich. Przykładem innowacyjnego działania w tym zakresie są **warsztaty o prawach studenta** opracowane przez biuro Ombudsmana **Uniwersytetu Beira Interior (UBI) w Portugalii** i przeprowadzone w pierwszym semestrze roku akademickiego 2022/23 pod kierunkiem Ombudsmana **Jorge A. Ribeiro Pereiry**. Jest to **praktyczny model** działania, który inne uczelnie, chcące wspierać

osoby studenckie w świadomym korzystaniu z przysługujących im praw, mogą powielać.

Dlaczego prawa studenta są ważne

Istotnym wyzwaniem zidentyfikowanym przez biuro Ombudsmana UBI było to, że poszukujące wsparcia osoby studenckie nie były świadome swoich praw, obowiązków i dostępnych dla nich rozwiązań instytucjonalnych. Informacje zwrotne zebrane po przeprowadzonych warsztatach o prawach studenta pokazały jednak, że bogatsze o tę wiedzę osoby studenckie były już w stanie samodzielnie rozwiązywać problemy, zmniejszając potrzebę polegania na osobach trzecich.

O warsztatach

Struktura warsztatów o prawach studenta składa się z czterech etapów:

1. **Podstawy systemu szkolnictwa wyższego** – przedstawiamy krótki przegląd koncepcji szkolnictwa wyższego oraz jego zasad, by wprowadzić do tematu praw i obowiązków studentów.
2. **Anonimowy test wiedzy** – zgodnie z interaktywnym podejściem zainspirowanym **metodologią organizacji Gapminder** przeprowadzamy test, podczas którego uczestnicy odpowiadają anonimowo na pytania dotyczące praw studenckich, dzięki czemu możemy zidentyfikować luki w ich wiedzy.

3. **Przegląd odpowiedzi i wyjaśnienia** – analizujemy udzielone odpowiedzi i rozwiewamy wątpliwości osób studenckich.
4. **Panel dyskusyjny** – osoby studenckie angażują się w dyskusje, podczas których dzielą się swoimi doświadczeniami i otrzymują dodatkowe informacje od ekspertów.

Jak pokazała pierwsza edycja warsztatów, taka formuła sprzyja powstawaniu atmosfery wzajemnego wsparcia, w której łączy się **umiejętność dbania o własne interesy z konstruktywnym dialogiem**.

Dalszy wpływ i rozwój inicjatywy

Warsztaty o prawach studenta zyskały popularność dzięki zorganizowanemu wcześniej dla Samorządu Studenckiego UBI szkoleniu na temat promocji zdrowia psychicznego. Jego sukces **zachęcił samorząd studentów medycyny do zgłoszenia zainteresowania kolejnymi warsztatami dotyczącymi praw i obowiązków studenta**. Wkrótce **tym samym śladem podażyły inne samorządy**, co świadczy o dużym zapotrzebowaniu na usystematyzowane, praktyczne wsparcie w dziedzinie praw studenckich. Warsztaty prowadzono stacjonarnie lub online.

Wnioski dla europejskich instytucji szkolnictwa wyższego

Ta inicjatywa pokazuje, w jaki sposób proaktywne podejście skoncentrowane na osobach studenckich może wspierać zaangażowanie, budować zaufanie między nimi a instytucją oraz zapewniać młodym ludziom pewność siebie potrzebną do

samodzielnego radzenia sobie w życiu akademickim. Uczelnie w całej Europie mogą dostosować ten model do swoich specyficznych ram prawnych i kultur instytucjonalnych.

Organizując podobne warsztaty, będą budować **świadome, proaktywne i silne społeczności studenckie**, co przyczyni się do umacniania demokratycznego i partycypacyjnego charakteru środowisk szkolnictwa wyższego.

Dr Lorraine Tansey, Student Volunteer Ireland, i Olasumbo Ajisafe, Student Advisory Group, Irlandia

Platforma online do organizowania i wspierania wolontariatu studenckiego

Student Volunteer Ireland kieruje prężną platformą **StudentVolunteer.ie**, której celem jest łączenie studentów irlandzkich uczelni z działającymi na obszarze tego kraju instytucjami takimi jak organizacje społeczne, charytatywne czy pozarządowe. Przedsięwzięcie to ma na celu promowanie kultury wolontariatu wśród osób studenckich oraz umożliwienie im realnego wkładu w życie społeczne i zdobywania cennych umiejętności i doświadczeń.

Współpraca

StudentVolunteer.ie jest owocem wspólnej pracy irlandzkich instytucji szkolnictwa wyższego. Łącząc swoje zasoby i kompetencje, stworzyły one silny system wsparcia studentów-wolontariuszy, zapewniając im dostęp do ofert wolontariackich.

Platforma pełni funkcję centrum gromadzącego ogłoszenia, spośród których osoby studenckie mogą wybierać takie zgodne z ich zainteresowaniami, a następnie zdobywać uznanie za swoje zaangażowanie w postaci wyróżnień na uczelni.

Głos osób studenckich w podejmowaniu decyzji

Głównym założeniem StudentVolunteer.ie jest podkreślenie roli głosu osób studenckich w procesach decyzyjnych. Dostępny na platformie panel „Student & Community Advisory Panel” umożliwia im aktywny udział w kształtowaniu programów i polityk wolontariackich, pokazując, jak nieocenione są ich doświadczenia i wkład. Osoby studenckie mogą dzielić się swoimi spostrzeżeniami zarówno podczas warsztatów online, jak i spotkań stacjonarnych.

Dzięki platformie StudentVolunteer.ie w instytucjach partnerskich z powodzeniem zainicjowano różnorodne działania studenckie na rzecz społeczności w obszarach takich jak:

- **Działania środowiskowe:** Studenci-wolontariusze są zaniepokojeni zmianami klimatycznymi i chcą być częścią praktycznych inicjatyw, które mają szansę realnie coś zmienić. Przykładowo na Uniwersytecie w Galway powstał projekt „Glassary”, polegający na zbieraniu darów od studentów zagranicznych opuszczających akademiki na koniec semestru. Zgodnie z zasadami gospodarki cyrkularnej studenci-wolontariusze przekierowywali artykuły domowe mające trafić na śmietnik bezpośrednio do lokalnych organizacji charytatywnych i społecznych zajmujących się wsparciem rodzin, pomocą osobom w

kryzysie bezdomności i działaniami skierowanymi do młodzieży.

- **Działania międzypokoleniowe:** Osoby studenckie z Uniwersytetu w Limerick mogą z kolei zaangażować się w wolontariat w programie „Hi Digital” oferującym kurs rozwoju kompetencji cyfrowych skierowany do seniorów lub innych członków społeczeństwa chcących poprawić swoje umiejętności w tym zakresie. Podczas warsztatów wprowadzających studenci-wolontariusze są w pierwszej kolejności odpowiednio przeszkoleni do prowadzenia kursu w lokalnych centrach społecznych. Szczególnie motywująca jest dla nich potem możliwość zobaczenia „rzeczywistego” wpływu, jaki mają na rosnący poziom umiejętności cyfrowych uczestników kursu, którzy zaczynają posługiwać się narzędziami online do korzystania z podstawowych usług czy kontaktu się z rodziną i przyjaciółmi.
- **Role liderkie osób studenckich:** Jak mówi Olasumbo Ajisafe ze Student Advisory Group: *Jako jedna z koordynatorek koła World Aid Society działającego na University College Dublin wiele się nauczyłam, jeśli chodzi o działanie na rzecz innych. Dodatkowo udział w inkubatorze projektów studenckich [sojuszu Una Europa](#) pozwolił mi rozwinąć się w zakresie tzw. kompetencji przyszłości, co zaowocowało otrzymaniem grantu na mój projekt zespołowy dotyczący imigracji w Europie.* Perspektywa Olasumbo pokazuje, jak ważne dla studentów-wolontariuszy jest poczucie współodpowiedzialności za inicjatywę, oraz jak stwarzanie okazji do pełnienia ról liderkich i oferowanie szkoleń może dodatkowo motywować i inspirować ich do jeszcze większego zaangażowania.

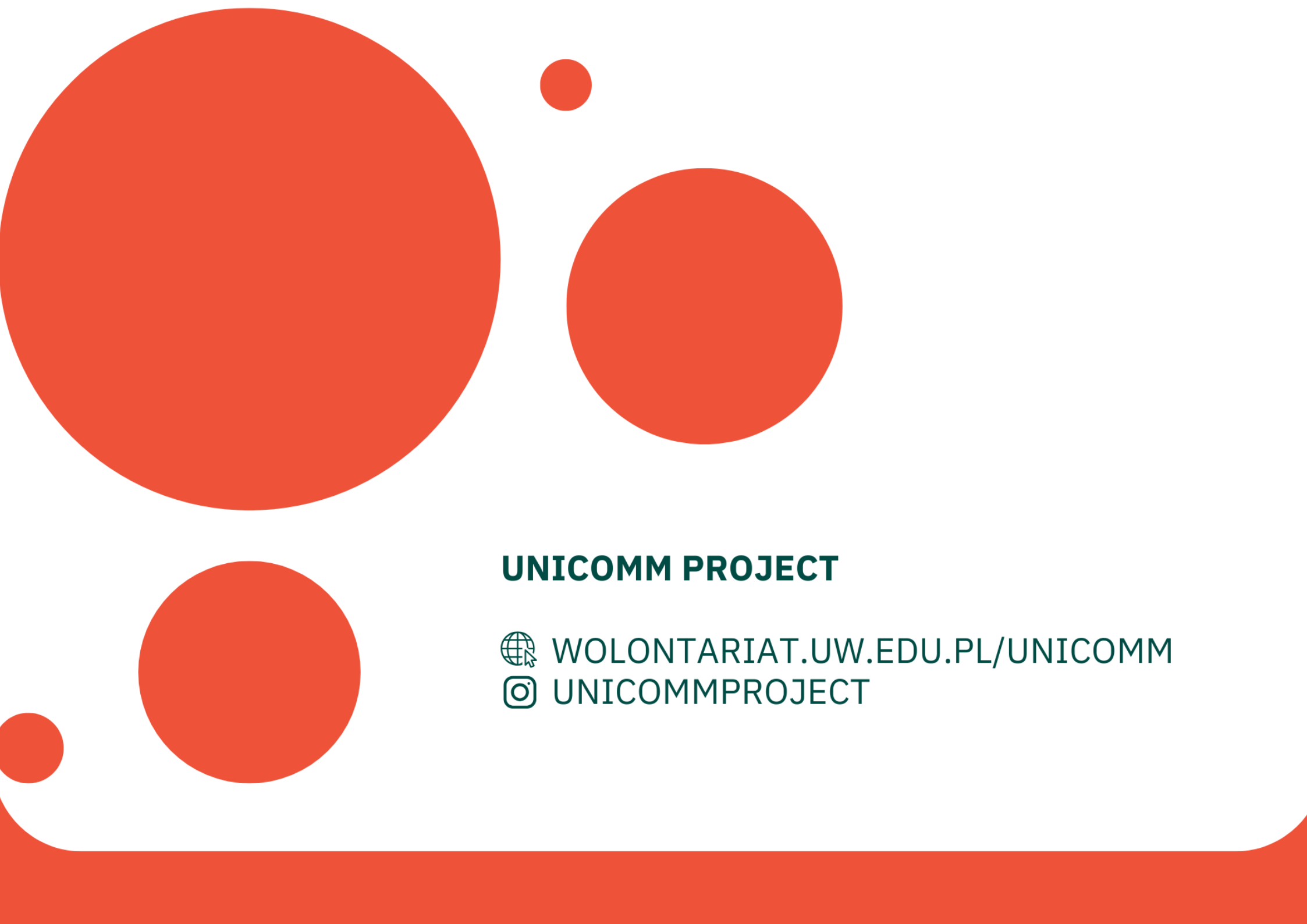
Wskazówki dla studentów-wolontariuszy:

- Wyjdź ze strefy komfortu i aplikuj, nawet jeśli wątpisz w swoje CV.
- Naucz się zarządzać swoim czasem, bo przemęczenie się będzie miało negatywny wpływ na wszystko, co robisz.
- Otwórz się na doświadczenia związane z wolontariatem.

Podsumowując, StudentVolunteer.ie jest doskonałym przykładem siły ogólnokrajowej współpracy oraz znaczenia głosu studentów w podejmowaniu decyzji. Angażując osoby studenckie jako aktywnych partnerów działań wolontariackich, platforma nie tylko wzbogaca ich doświadczenie edukacyjne, lecz także przyczynia się do pozytywnych zmian w społecznościach w całej Irlandii.

Jako podsumowanie Projektu UNICOMM posłużyć może pozytywna obserwacja, że wiele instytucji szkolnictwa wyższego w Europie aktywnie wspiera rozwój swoich społeczności oraz chętnie dzieli się swoimi doświadczeniami. Wciąż jednak istnieje potencjał do wprowadzania ulepszeń i współpracy przy tworzeniu standardów oraz wdrażaniu odpowiednich rozwiązań. Jednym z narzędzi, które może ułatwić działanie w tym zakresie jest niniejszy HintBook. Jako konsorcjum UNICOMM mamy nadzieję, że pozostaniemy w kontakcie, aby dalej wspólnie zgłębiać temat aktywnego zaangażowania studentów i poczucia przynależności!

UNICOMM PROJECT

[WOLONTARIAT.UW.EDU.PL/UNICOMM](https://wolontariat.uw.edu.pl/unicomm)

[UNICOMMPROJECT](https://www.instagram.com/unicommproject)